

Panium — Üç nömrə

Görmə və Müəyyən Olunmuş Vaxt: Peyğəmbərlik Paraleli

Jeff Pippenger

2025-02-28

On bakirə haqqında məsəlin hər bir sözü yüz qırx dörd minin tarixində təkrarlanır. Həbəqquq kitabının ikinci fəsli, axırda danışan görüntünü müəyyənləşdirdiyi zaman, bu məsəlin mahiyyətini ortaya qoyur.

Mən gözət yerimdə dayanacağam, bürcün üstünə çıxacağam və görəcəyəm ki, O mənə nə deyəcək, məzəmmət olunduğum zaman mən nə cavab verəcəyəm. Rəbb mənə cavab verib dedi: Vəhyi yaz və onu lövhələr üzərində aydın et ki, onu oxuyan qaça bilsin. Çünki vəhy hələ müəyyən olunmuş vaxt üçündür; lakin axırda o danışacaq və yalan deməyəcək: gecikərsə də, onu gözlə; çünki o, hökmən gələcək, gecikməyəcək. Bax, qürura qapılanın canı onun daxilində doğru deyil; amma saleh öz imanını ilə yaşayacaq. Habakkuk 2:1–4.

Daniel 11-in iyirmi yeddinci ayəsi də “təyin olunmuş vaxt”ı müəyyən edir.

Bu iki padşahın ürəyi şər etmək üçün olacaq və onlar bir süfrə arxasında yalan danışacaqlar; lakin bu müvəffəq olmayacaq, çünki son yenə də təyin olunmuş vaxtda olacaq. Daniel 11:27.

Roma tərəfindən təsbit olunan “görüntü” “müəyyən olunmuş bir vaxt” üçündür və ürəyi fitnə törətməyə meyilli olan, bir süfrə arxasında yalan danışan iki padşah, “görüntü”nün “danışmasından” əvvəl gəlib çatan peyğəmbərlik nişanəsini müəyyən edir. Müəyyən olunmuş vaxtdan əvvəl iki padşah “yalanlar” danışır, lakin müəyyən olunmuş vaxtda görüntü danışdıqda, yalan danışmır. Müəyyən olunmuş vaxt ABŞ-da bazar günü qanunudur və süfrə arxasındakı görüş peyğəmbərlik dövrünün başlanğıcını işarələyir. “Görüntü” tarixdə bazar günü qanununda yerinə yetir, lakin bazar günü qanunundan əvvəl təsbit olunur. Bu aydındır, çünki sadıqlərə görüntünü gözləmələri deyilmişdir və onlara görüntünü yaymaq da deyilmişdir. Əgər görüntü hələ təsbit edilməmiş olsaydı, onlar onu görüntünün yerinə yetməsindən əvvəl yaya bilməzdilər.

Yeremya görümün yolunu “gözləyənləri” təmsil edir:

Ya Rəbb, Sən bilirsen; mənə xatırla, mənə baş çək və mənə təqib edənlərdən ötrü qisasımı al; Öz səbir və təmkinində mənə aradan götürmə; bil ki, Sənin uğruna mən məzəmmət çəkmişəm. Sənin sözlərin tapıldı və mən onları yedim; Sənin sözün mənim üçün qəlbimin sevinci və şadlığı oldu; çünki mən Sənin adınla adlandırılmışam, ey Ordular Rəbbi Allah. Mən istehza edənlərin məclisində oturmadım, nə də şadlandım; Sənin əlinə görə tək oturdum; çünki Sən mənə qəzəblə doldurdun. Nə üçün ağrım daimidir və yaram sağalmazdır, şəfa tapmaqdan imtina edir? Məgər Sən mənim üçün tamamilən yalançı kimi, quruyan sular kimi olacaqsan? Buna görə Rəbb belə deyir: Əgər dönsən, səni yenidən gətirəcəyəm və sən Mənim hüzzurumda duracaqsan; əgər qiymətini dəyərsizdən ayırsan, Mənim ağzım kimi olacaqsan; qoy onlar sənə dönsünlər, amma sən onlara dönmə. Mən səni bu xalqa qarşı möhkəmləndirilmiş tunc divar edəcəyəm; onlar sənənin vuruşacaqlar, lakin sənə üstün gələ bilməyəcəklər; çünki Mən səni

xilas etmək və qurtarmaq üçün səninləyəm, Rəbb deyir. Mən səni pislərin əlindən qurtaracağam və səni dəhşətlilərin əlindən satın alıb azad edəcəyəm. Yeremya 15:15–21.

ABŞ-da bazar günü qanunu “xatırlama” rəmzinin qeyd olunduğu yerdir. Həmişə xatırlanmalı olan Şənbə orada son sınaq məsələsinə çevrilir. Unudulmuş Sur fahişəsi orada xatırlanır. Allah orada Babilin günahlarını xatırlayır və ona ikiqat hökm verir.

Danışığın yerləşdiyi yol nişanı ABŞ-da bazar günü qanunudur, çünki orada yer vəhşi heyvanı bir əjdaha kimi “danışır”. Eyni yol nişanında Bilamın peyğəmbərlik silsiləsindəki eşşək “danışır”. Vəftizçi Yəhya doğulduqda, ilahi şəkildə danışmaqdan məhdudlaşdırılmış olan atası Zəkəriyyə “danışır”.

Və belə oldu ki, səkkizinci gün onlar uşağı sünnət etməyə gəldilər; və ona atasının adına görə Zəkəriyyə adını verdilər. Ancaq anası cavab verib dedi: Xeyr; onun adı Yəhya olacaq. Onlar isə ona dedilər: Sənin qohumların arasında bu adla çağırılan heç kəs yoxdur. Və atasına işarələrlə bildirdilər ki, uşağın necə adlandırılmasını istəyir. O da bir yazı lövhəsi istəyib yazdı: Onun adı Yəhyadır. Və hamısı heyrləndi. Dərhal onun ağzı açıldı, dili açıldı, danışdı və Allahı həmd etdi. Luka 1:59–64.

ABŞ-da bazar günü qanunu qəbul ediləndə papalığın ölümçül yarası sağalır və o, yeddidən olan səkkizinci padşahlığa çevrilir; necə ki, ABŞ-ın prezidenti Donald Tramp yeddidən olan səkkizinci prezidentdir. Elə həmin vaxt yüz qırx dörd min bayraq kimi ucaldılır. Yüz qırx dörd min yeddidən olan səkkizinci kilsədir. Bazar günü qanununda səkkiz rəqəmi qeyd olunur və Yəhyanın sünnət edildiyi, Zəkəriyyənin isə danışdığı gün məhz səkkizinci gün idi. Zəkəriyyə “Allah xatırladı” deməkdir. Bazar günü qanunu xatırlanmalı olan həqiqi Şənbənin saxtasıdır. Bazar günü qanununda Surun fahişəsi “xatırlanır”. Məhz bazar günü qanununda Allah Babilin günahlarını “xatırlayır” və onun hökmünü ikiqat artırır.

Yeremya ilk məyusluğu yaşamış və ləngiyən görüntünü gözləyənləri təmsil edir. O, görüntü danışdığı və yalan söyləmədiyi təyin olunmuş vaxtda Allahın ağzı olan sadıqları təmsil edir. Təyin olunmuş vaxtda danışan görüntüdən əvvəl bir süfrə arxasında iki padşahın bir-birinə yalan söyləməsi gəlir. Həmin hadisə bazar qanunundan əvvəl baş verir və buna görə də on üçüncü və on beşinci ayələrdə bəyan olunduğu kimi, Panium tarixində baş verir; bu da “xalqın soyğunçuları”nın “görüntü”nü təsis etdiyi eyni dövrdür.

Və o zamanlarda cənub padşahına qarşı bir çoxları qalxacaq; sənin xalqının quldurları da görüntünü təsdiq etmək üçün özlərini ucaldacaqlar; lakin yıxılacaqlar. Daniel 11:14.

“Quldurlar” Romadır, son günlərdə isə Roma katolisizmdir. Görməni papa təsis edir və bunu Bazar günü qanunundan dərhal əvvəlki dövrdə edir. O, bunu Trampın Putin üzərində üstün gəldiyi Panium döyüşünə müdaxilə etməklə edir. Döyüş e.ə. 200-cü ildə baş verdi; bu, bütpərəst Romanın peyğəmbərlik tarixçəsinə daxil olduğu həmin il idi. Böyük Pompey e.ə. 63-cü ildə Yerusəlimi fəth etdi. Bu hadisə onun Şərqdəki yürüşü zamanı, Haşmonaylı qardaşlar II Hirkan və II Aristobul arasında gedən vətəndaş müharibəsinə müdaxilə etdiyi vaxt baş verdi. Pompey II Hirkana tərəf çıxdı, Yerusəlimi mühasirəyə aldı və nəhayət, üç aylıq mühasirədən sonra şəhəri ələ keçirdi. Bu, Yəhudəyanın müstəqilliyinin sonunu və sonradan Roma hakimiyyəti altında bir

əyalətə çevriləcək bölgə üzərində Roma nəzarətinin başlanğıcını göstərdi.

Bazar qanunundan əvvəl papa Panium döyüşü ilə əlaqədar tarixə müdaxilə edir. O, peyğəmbərlik tarixinə daxil olduqda, onun zühuru görüntünü təsbit edir; hələ ABŞ-da Bazar qanununun “təyin olunmuş vaxt”ında “danışacaq” olan görüntünü. Ləngiyən “görüntü” on qız məsəlinin ləngimə vaxtının başlanğıcını qeyd edən baş tutmamış proqnozdur. Bu, həmçinin Vəhy on dördəki üç mələkdən ikinci mələyin gəlişini qeyd etdi. Yerinə yetməsi üçün ləngisə də, bir gözləmə dövrünü başlatmış və onun yerinə yetməsini “gözləməyə” təşviq etmiş baş tutmamış bir proqnoz.

Millerçi tarixində ləngimə vaxtı 1844-cü il avqustun 12-dən 17-dək Exeter düşərgə toplantısında başa çatdı. Uğursuz bir qabaqcadan xəbərvermənin doğurduğu bir məyusluq, iki sinif bakirənin xarakterini tamamlanmağa çatdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş bir gözləmə dövrünü başlatdı və bunun ardınca əvvəlcə uğursuz olmuş qabaqcadan xəbərvermənin izahı gəldi. Exeterdə verilən izah, görüntü yerinə yetirildiyi zaman onunla bağlı təfərrüatları müəyyən edir. Eyni xüsusiyyətləri Matta 16-cı fəsildə də müşahidə etmək olar; orada Məsih Öz şagirdlərini Qeysəriyyə Filippiyə apardı. Həmin andan etibarən Məsih şagirdlərə çarmıxda baş verəcək olanları birbaşa öyrətməyə başladı.

O vaxtdan etibarən İsa Öz şagirdlərinə göstərməyə başladı ki, O, Yerusəlimə getməli, ağsaqqallardan, baş kahinlərdən və ilahiyyatçılardan çox əziyyət çəkməli, öldürülməli və üçüncü gün yenidən dirilməlidir. Matta 16:21.

Qeyd edilməlidir ki, indicə istinad edilən ayə, İsanın Peterin İsanı Məsih, yaşayan Allahın Oğlu kimi tanımasında Müqəddəs Ruh tərəfindən yönəldildiyini bildirməsi ilə, sonra isə Məsih onlara yaxınlaşan çarmıx haqqında öyrətməyə başlayanda Peterin bu xəbərə qarşı çıxması və Məsihin Peteri Şeytan adlandırması arasına düşür. Görmə bərqərar edildikdə möhürdən açılan xəbərdarlıq iki sinif ibadətçi meydana gətirir; hər ikisi də Peter tərəfindən təmsil olunur.

Qeysəriyyə Filippi Paniumdur və hər ikisi də Məsihin xəttində çarmıxın təyin olunmuş vaxtına, Millerçi tarixində 22 oktyabr 1844-cü ilə və bu gün bazar qanununa aparır. Panium, Qeysəriyyə Filippi və Exeter düşərgə toplantısı eyni peyğəmbərlik nişanəsidir. Məhz bu nişanədə hekayəyə papanın daxil edilməsi ilə görüntü təsbit edilir. Görüntünün təsbit edilməsi təyin olunmuş vaxtdan əvvəl baş verir, çünki Qeysəriyyə Filippi çarmıxdan əvvəl idi, Exeter düşərgə toplantısı 22 oktyabr 1844-dən əvvəl idi və e.ə. 200-cü ildə Panium, e.ə. 63-cü ildə Pompeyin Yerusəlimi fəth etməsindən əvvəl idi. ABŞ-da bazar qanunundan bir müddət əvvəl, Surun fahişəsi olan papa peyğəmbərlik tarixinə açıq şəkildə daxil olacaq. O bunu etdikdə, görüntü təsbit edilir.

Görünüm on birinci fəslin üçüncü vəkil müharibəsində möhkəmləndirilir. Birinci vəkil müharibəsi sonuncu vəkil müharibəsini təsvir edir, buna görə də sonuncu vəkil müharibəsi birincisi ilə eyni peyğəmbərlik xüsusiyyətlərinə malik olacaq. Cənub padşahı, “icmanın hökmdarı” mənasını verən Vladimir adında təmsil olunaraq, papanın və ABŞ prezidentinin arasında olan ittifaq vasitəsilə süpürülüb aparılır. Son papa, Vəhy on yeddinin yerinə yetməsində, yeddindən olub səkkizinci olan olacaq və son prezident də yeddindən olub səkkizinci olan olacaq; yüz qırx dörd minin bayrağı da belə olacaq.

Başlanğıcda papanın prezidentlə münasibəti “gizli ittifaq” idi və səkkizinci və sonuncu prezidentin papa ilə ittifaqı da “gizli” olacaq; çünki bu dövrdə Surun fahişəsi peyğəmbərlik baxımından “unudulmuşdur”. Reyqan ilə Papa II İohann Pavel arasındakı ittifaq gizli idi, lakin eyni zamanda papa yer üzündə ən çox tanınan simaya çevrildi. Yer üzünün bütün padşahları ilə zina edən Surun fahişəsi barədə “unudulan” şey papalığın müəyyən bir xüsusiyyətidir; bu xüsusiyyət onun bütün günahlarını bir üsyan kateqoriyası daxilində birləşdirir. Həmin xüsusiyyət Katolik kilsəsinin “yanılmazlıq” iddiasıdır. Bu həqiqəti görmək o qədər vacibdir ki, mən indi bu məqaləni Bacı Uaytdan bir fəsillə yekunlaşdıracağam. Bu xətləri növbəti məqalədə davam etdirəcəyik, lakin The Great Controversy əsərindən aşağıdakı fəslə oxuyarkən yadınızda saxlayın ki, Trampın kabinet üzvlərinin, demək olar ki, hamısı Roma Katolikidir; buna Pentikostalizmin qarışığı və yaxınlarda Müqəddəs Kitab peyğəmbərliyindəki antixrist üçün ictimai dualara çağırmış Franklin Grahamın daim mövcud təsiri də əlavə olunur.

“Vicdan Azadlığı Təhdid Altında”

“Romanizm indi protestantlar tərəfindən əvvəlki illərlə müqayisədə xeyli daha böyük rəğbətlə qarşılanır. Katolisizmin üstün mövqedə olmadığı və papistlərin təsir qazanmaq üçün barışdırıcı bir yol tutduqları ölkələrdə islah olunmuş kilsələri papa iyerarxiyasından ayıran təlimlərə münasibətdə artan bir laqeydlik vardır; belə bir fikir getdikcə yayılır ki, axı, zənn edildiyi qədər əsas məsələlərdə bir-birimizdən o qədər də geniş şəkildə fərqlənmirik və bizim tərəfdən ediləcək cüzi bir güzəşt bizi Roma ilə daha yaxşı bir anlaşılmaya gətirib çıxaracaqdır. Elə bir zaman vardı ki, protestantlar bu qədər baha qiymətə əldə edilmiş vicdan azadlığına yüksək dəyər verirdilər. Onlar öz övladlarına papalığı nifrətlə rədd etməyi öyrədirdi və Roma ilə ahəng axtarmağın Allaha sədaqətsizlik olacağını hesab edirdilər. Lakin indi ifadə olunan düşüncələr nə qədər də geniş surətdə fərqlidir!”

“Papalığın müdafiəçiləri bəyan edirlər ki, kilsəyə böhtan atılmışdır və protestant aləmi bu iddianı qəbul etməyə meyllidir. Çoxları təkid edirlər ki, cəhalət və qaranlıq əsrləri boyunca onun hökmranlığını səciyyələndirən iyrəncliklərə və mənasızlıqlara görə bu günün kilsəsini mühakimə etmək ədalətsizlikdir. Onlar onun dəhşətli qəddarlığını zamanların barbarlığının nəticəsi kimi üzrlü sayır və müasir sivilizasiyanın təsirinin onun duyğularını dəyişdirdiyini iddia edirlər.

“Bu şəxslər bu təkəbbürlü hakimiyyətin səkkiz yüz il boyunca irəli sürdüyü yanılmazlıq iddiasını unudublar mı? Bu iddia nəinki tərک edilməmişdir, əksinə, XIX əsrdə həmişəkindən daha qətiyyətlə təsdiq edilmişdir. Roma bəyan edir ki, ‘kilsə heç vaxt yanılmamışdır; Müqəddəs Yazılara görə də heç vaxt yanılmayacaqdır’ (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, book 3, century II, part 2, chapter 2, section 9, note 17), elə isə o, keçmiş əsrlərdə onun yolunu idarə etmiş prinsiplərdən necə imtina edə bilər?”

“Papalıq kilsəsi özünün yanılmazlıq iddiasından heç vaxt əl çəkməyəcək. O, öz dogmalarını rədd edənlərə qarşı həyata keçirdiyi təqiblərdə etdiyi hər şeyi haqlı sayır; və əgər imkan təqdim olunsaydı, həmin əməlləri yenidən təkrarlamaz mı? Qoy dünyəvi hökumətlərin indi tətbiq etdiyi məhdudiyyətlər aradan qaldırılsın və Roma əvvəlki qüdrətinə qaytarılsın, onda tezliklə onun zülmü və təqibi yenidən dirçələcəkdir.”

“Məşhur bir yazıçı vicdan azadlığına münasibətdə papalıq iyerarxiyasının mövqeyi və onun siyasətinin uğuru nəticəsində xüsusilə Birləşmiş Ştatları təhdid edən təhlükələr barədə belə deyir: ‘Birləşmiş Ştatlarda Roma Katolisizmindən duyulan hər cür qorxunu təəssübkeşliyə və ya uşaqlığa aid etməyə meylli olanlar çoxdur. Belələri Romanizmin xarakterində və mövqeyində bizim azad institutlarımıza düşmən olan heç nə görmür, yaxud onun inkişafında heç bir qorxulu əlamət tapmırlar. Elə isə əvvəlcə hökumətimizin bəzi təməl prinsiplərini Katolik Kilsəsinin prinsipləri ilə müqayisə edək.’”

“Amerika Birləşmiş Ştatlarının Konstitusiyası vicdan azadlığını təmin edir. Heç nə bundan daha əziz və ya daha əsaslı deyildir. Papa IX Piy 15 avqust 1854-cü il tarixli ensiklik məktubunda demişdir: ‘Vicdan azadlığının müdafiəsi naminə irəli sürülən mənasız və yanlış təlimlər və ya sayıqlamalar son dərəcə zərərli bir xətdir — dövlətdə, bütün başqalarından daha çox qorxulmalı olan bir vəbadır.’ Həmin papa, 8 dekabr 1864-cü il tarixli ensiklik məktubunda, ‘vicdan azadlığını və dini ibadət azadlığını iddia edənləri’, habelə ‘kilsənin güc işlədə bilməyəcəyini müdafiə edənlərin hamısını’ anatemaya məhkum etdi.”

“‘Amerika Birləşmiş Ştatlarında Romanın özünəməxsus tonu ürəyin dəyişdiyini göstərmir. O, aciz olduğu yerdə dözümlüdür. Yepiskop O’Connor deyir: “Dini azadlıq yalnız o vaxta qədər dözümlü ki, bunun əksi katolik aləmi üçün təhlükə olmadan həyata keçirilə bilsin.”... St. Louis arxiyepiskopu bir vaxt demişdi: “Bidət və imansızlıq cinayətlərdir; və xristian ölkələrində, məsələn, İtaliya və İspaniyada olduğu kimi, bütün xalqın katolik olduğu və katolik dininin ölkə qanununun ayrılmaz bir hissəsini təşkil etdiyi yerlərdə, onlar digər cinayətlər kimi cəzalandırılır.”...

“Katolik Kilsəsində hər bir kardinal, arxiyepiskop və yepiskop papaya sədaqət andı içir; həmin anda aşağıdakı sözlər yer alır: “Bidətçiləri, şizmatikləri və qeyd olunan ağamızın (papanın), yaxud onun yuxarıda deyilmiş xələflərinin əleyhinə üsyan edənləri gücümün son həddinədək təqib edəcək və onlara qarşı çıxacağam.” — Josiah Strong, Our Country, fəs. 5, par. 2–4.

“Doğrudur ki, Roma Katolik icması daxilində həqiqi məsihçilər vardır. O kilsədə minlərlə insan malik olduqları ən yaxşı nur dərəcəsinə uyğun olaraq Allaha xidmət edir. Onlara Onun Kəlamına çıxış imkanı verilmir və buna görə də həqiqəti ayırd edə bilmirlər. Onlar canlı qəlbədən gələn xidmətlə sadəcə forma və mərasimlərin dövrünü arasındakı təzadı heç vaxt görməmişlər. Allah, aldadıcı və qaneedici olmayan bir etiqad içində tərbiyə olunmuş bu canlara mərhəmətli şəfqətlə baxır. O, onları əhatə edən qatı zülmətin içində nur şüalarının nüfuz etməsinə səbəb olacaq. O, onlara həqiqəti İsada olduğu kimi aşkar edəcək və hələ çoxları Onun xalqı ilə birlikdə öz yerini tutacaqdır.

“Lakin bir sistem kimi Romanizm indi də öz tarixinin əvvəlki heç bir dövründə olduğundan artıq Məsihin müjdəsi ilə ahəng içində deyildir. Protestant kilsələri böyük qaranlıq içindədir, əks təqdirdə onlar zamanın əlamətlərini ayırd edərdilər. Roma Kilsəsi öz planlarında və fəaliyyət üsullarında çox genişmiqyaslıdır. O, öz təsirini yaymaq və qüdrətini artırmaq üçün hər bir vasitədən istifadə edir ki, dünyaya nəzarəti yenidən ələ keçirmək, təqibi bərpa etmək və Protestantlığın etdiyi hər şeyi puça çıxarmaq məqsədilə şiddətli və qətiyyətli bir münaqişəyə hazırlaşsın. Katoliklik hər tərəfdə mövqe qazanır. Protestant ölkələrində onun kilsə və ibadətqahlarının sayının artmasına baxın. Amerikada Protestantlar tərəfindən bu qədər geniş

himayə olunan onun kollecləri və seminariyalarının nüfuzuna baxın. İngiltərədə ayinçiliyin inkişafına və Katoliklərin sıralarına tez-tez baş verən keçidlərə baxın. Bu şeylər müjdənin pak prinsiplərini qiymətləndirən hər kəsdə narahatlıq oyatmalıdır.”

“Protestantlar papalığı təhrif etmiş və ona himayədarlıq göstərmişlər; onlar elə güzəştlərə və təslimçiliklərə yol vermişlər ki, papistlərin özləri belə bunu görüb heyrətlənir və anlamaqda aciz qalırlar. İnsanlar Romaçılığın həqiqi xarakterinə və onun hökmranlığından irəli gələcəyi gözlənilən təhlükələrə gözlərini yumurlar. Xalqı mülki və dini azadlığın bu son dərəcə təhlükəli düşməninə irəliləyişlərinə qarşı durmaq üçün oyatmaq lazımdır.”

“Bir çox protestantlar belə güman edirlər ki, katolik dini cəlbədicidir deyil və onun ibadəti darıxdırıcı, mənasız ayinlər silsiləsidir. Bu məsələdə onlar yanılırlar. Romaçılıq aldatma üzərində qurulmuş olsa da, o, kobud və səriştəsiz bir saxtakarlıq deyildir. Roma Kilsəsinin dini xidməti son dərəcə təsiredici bir mərasim sistemidir. Onun dəbdəbəli təzahürü və təntənəli ayinləri xalqın hisslərini valeh edir, ağıl və vicdanın səsini susdurur. Göz ovsunlanır. Möhtəşəm kilsələr, əzəmətli yürüşlər, qızıl qurbangahlar, cəvahiratla bəzədilmiş ziyarətgahlar, seçkin rəsmlər və zərif heykəltəraşlıq gözəllik sevgisinə xitab edir. Qulaq da məftun olur. Musiqi misilsizdir. Onun möhtəşəm kafedrallarının uca qübbələri və sütunlu keçidləri boyunca yüksələrək yayılan, bir çox səslərin ahəngi ilə qovuşan dərin tonlu orqanın zəngin səsləri, düşüncəni heyrat və ehtiramla doldurmaya bilməz.”

Günah xəstəliyinə tutulmuş canın həsrətlərini yalnız məsxərəyə qoyan bu zahiri dəbdəbə, təmtəraq və mərasimçilik, daxili pozğunluğun bir sübutudur. Məsihin dini özünü tövsiyə etdirmək üçün belə cəlbədicidir vəsaitlərə ehtiyac duymaz. Xaçdan saçıq işıqda həqiqi xristianlıq elə pak və sevimli görünür ki, heç bir zahiri bəzək onun həqiqi dəyərini artırma bilməz. Allah yanında dəyərli olan müqəddəsliyin gözəlliyi, həlim və sakit ruhdur.

“Üslubun parıltısı mütləq saf, uca düşüncənin göstəricisi deyildir. İncəsənətə dair yüksək təsəvvürlər, zövqün incə tərəşlanmışlığı çox vaxt dünyəvi və cismani olan düşüncələrdə mövcud olur. Bunlar çox vaxt Şeytan tərəfindən insanları canın zərurətlərini unutmaya, gələcək, ölməz həyatı nəzərdən qaçırmaya, sonsuz Yardımçılarından üz döndərməyə və yalnız bu dünya üçün yaşamağa sövq etmək üçün işlədilir.

“Zahiri şeylərə əsaslanan bir din yenilənməmiş qəlb üçün cəlbədicidir. Katolik ibadətinin təntənəsi və mərasimçiliyi aldadıcı, ovsunlayıcı bir gücə malikdir və bununla çoxları aldanır; beləcə onlar Roma Kilsəsinə elə göylərin lap qapısı kimi baxmağa başlayırlar. Ayaqlarını həqiqətin təməli üzərində möhkəm basmış və qəlbləri Allahın Ruhu tərəfindən yenilənmiş olanlardan başqa heç kəs onun təsirinə qarşı dura bilməz. Məsih barədə təcrübi biliyə malik olmayan minlərlə insan qüdrəti olmadan möminlik surətlərini qəbul etməyə yönəldiləcək. Belə bir din məhz kütlələrin arzuladığı şeydir.”

“Kilsənin bağışlama hüququna dair iddiası Romaçıya günah etməkdə özünü sərbəst hiss etdirməyə aparır; və onsuz bağışlanmasının verilmədiyini etiraf qaydası da şərəf lisenziya verməyə meyl edir. Düşkün insanın önündə diz çökən, qəlbinin gizli düşüncələrini və təsəvvürlərini etirafda açan kəs öz kişiliyini alçaltdır və canının hər bir nəcib meylini rüsvay edir. Həyatının günahlarını bir kahinə — yanılan, günahlı bir faniyə və çox vaxt şərab və

əxlaqsızlıqla pozulmuş olana — açıdığca onun xarakter ölçüsü enir və nəticədə özü də murdarlanır. Onun Allah haqqında düşüncəsi düşkün bəşəriyyətin bənzərinə endirilir, çünki kahin Allahın nümayəndəsi kimi dayanır. İnsanın insana etdiyi bu alçaldıcı etiraf, dünyanı murdarlayan və onu son məhvə hazırlayan şərin böyük hissəsinin axıb gəldiyi gizli qaynaq olmuşdur. Bununla belə, nəfsani zövqü sevən kəs üçün canı Allaha açmaqdan, özü kimi bir faninin qarşısında etiraf etmək daha xoş gəlir. İnsan təbiətinə tövbə cəzası çəkmək günahdan əl çəkməkdən daha münasib görünür; cismani ehtirasları çarmıxa çəkməkdənsə, bədəni çul, gicirtkən və əzab verən zəncirlərlə əzablandırmaq daha asandır. Cismani qəlbin Məsihin boyunduruğuna boyun əyməkdənsə daşımağa razı olduğu boyunduruq ağırdır.

“Roma Kilsəsi ilə Məsihin ilk gəlişi zamanındakı Yəhudi Kilsəsi arasında diqqətəlayiq bir oxşarlıq vardır. Yəhudilər Allahın qanununun hər bir prinsipini gizlicə ayaq altına aldıkları halda, zahirdə onun hökmlərinə ciddi riayət göstərir, itaəti ağırlı və ağır edən tələblər və ənənələrlə onu yükləyirdilər. Yəhudilər qanuna ehtiram bəslədiklərini iddia etdikləri kimi, romalılar da çarmıxa ehtiram göstərdiklərini iddia edirlər. Onlar Məsihin əzablarının rəmzini ucaldırlar, halbuki həyatlarında onun təmsil etdiyi Şəxsi inkar edirlər.

“Papçılar öz kilsələrinin üzərinə, öz qurbangahlarının üzərinə və öz geyimlərinin üzərinə xaçlar qoyurlar. Hər yerdə xaçın nişanəsi görünür. Hər yerdə o, zahirən ehtiramla qarşılanır və ucaldılır. Lakin Məsihin təlimləri mənasız ənənələrin, saxta yozumların və sərt tələblərin bir yığını altında basdırılmışdır. Xilaskarın təəssübkeş yəhudilər barəsində söylədiyi sözlər, Roma Katolik Kilsəsinin rəhbərlərinə daha da böyük qüvvə ilə aiddir: ‘Onlar ağır və daşınması çətin yükləri bağlayıb adamların çiyinlərinə qoyurlar; özləri isə onları barmaqlarının biri ilə belə tərpətmək istəmirlər.’ Matta 23:4. Vicdanlı canlar incimiş bir Allahın qəzəbindən qorxaraq daimi dəhşət içində saxlanılır, halbuki kilsənin bir çox yüksək rütbəli şəxsləri dəbdəbə və cismani zövq içində yaşayırlar.”

“Təsvirlərə və relikviyalara ibadət, müqəddəslərə yalvarış və papanın ucaldılması xalqın düşüncələrini Allahdan və Onun Oğlundan uzaqlaşdırmaq üçün Şeytanın vasitələridir. Onların məhvinə nail olmaq üçün o, onların diqqətini yalnız Onun vasitəsilə xilas tapa biləcəkləri Şəxsdən yayındırmağa çalışır. O, onları belə demiş Olanın yerinə qoyula biləcək hər hansı bir obyektə yönəldəcəkdir: ‘Ey bütün zəhmət çəkənlər və yükləri ağır olanlar, Mənim yanıma gəlin, Mən sizə rahatlıq verərəm.’ Matta 11:28.”

“Allahın xasiyyətini, günahın mahiyyətini və böyük mübahisədə təhlükə altında olan həqiqi məsələləri təhrif etmək Şeytanın daimi səyidir. Onun hiyləgər mühakimələri ilahi qanunun bağlayıcılığını zəiflədir və insanlara günah etmək üçün sərbəstlik verir. Eyni zamanda o, insanlarda Allah barədə yanlış təsəvvürlərin bəslənməsinə səbəb olur ki, onlar Ona məhəbbətlə deyil, qorxu və nifrətlə baxsınlar. Onun öz xasiyyətinə xas olan qəddarlıq Yaradanın üzərinə atılır; bu, dini sistemlərdə təcəssüm olunur və ibadət formalarında ifadə edilir. Beləcə insanların zəhinləri kor edilir və Şeytan onları Allaha qarşı müharibə aparmaq üçün öz vasitəçiləri kimi ələ keçirir. İlahi sifətlər haqqında təhrif olunmuş təsəvvürlər nəticəsində bütperəst xalqlar Allahın lütfünü qazanmaq üçün insan qurbanlarının zəruri olduğuna inandırılmışlar; və bütperəstliyin müxtəlif formaları altında dəhşətli qəddarlıqlar törədilmişdir.”

Roma Katolik Kilsəsi bütperəstliyin və xristianlığın formalarını birləşdirərək və bütperəstlik kimi Allahın xarakterini təhrif edərək, heç də ondan az qəddar və iyrənc olmayan üsullara əl atmışdır. Romanın hökmranlığı günlərində onun təlimlərinə razılıq verməyə məcbur etmək üçün işgəncə alətləri var idi. Onun iddialarına boyun əyməyənlər üçün dirək var idi. Mühakimədə əşkara çıxarılan qədər əsla bilinməyəcək miqyasda qırğınlar baş vermişdi. Kilsənin yüksək rütbəli adamları, ağaları olan Şeytanın rəhbərliyi altında, mümkün olan ən böyük işgəncəni vermək və qurbanın həyatına son qoymamaq üçün vasitələr icad etməyi öyrənirdilər. Bir çox hallarda bu cəhənnəmi proses insan təqətinin son həddinədək təkrar edilirdi, nəhayət təbiət mübarizədən əl çəkirdi və əzabkeş ölümü şirin bir qurtuluş kimi qarşılayırdı.

“Romanın rəqiblərinin aqibəti belə idi. Onun tərəfdarları üçün isə qamçının intizamı, aclıqdan təqətsiz salan məhrumiyyət və təsəvvür oluna bilən hər cür ürəkbulandırıcı cismani riyazət mövcud idi. Səmanın lütfünü qazanmaq üçün tövbə edənlər təbiət qanunlarını pozmaqla Allahın qanunlarını pozurdular. Onlara öyrədilirdi ki, Allahın insanın yer üzündəki həyat yolunu mübarək və şən etmək üçün yaratdığı bağları qırsınlar. Qəbiristanlıq Allahı təhqir edən bir şey kimi öz həmcinslərinə qarşı hər bir şəfqət düşüncəsini və hissini boğmağa, təbii məhəbbətlərini ram etməyə dair puç səylər içində ömürlərini sərf etmiş milyonlarla qurbanı özündə saxlayır.”

“Əgər biz Şeytanın yüz illər boyunca təzahür edən qətiyyətli qəddarlığını anlamaq istəyiriksə — özü də Allah haqqında heç vaxt eşitməmiş olanlar arasında deyil, məhz xristian aləminin lap mərkəzində və bütün genişliyi boyunca — bunun üçün yalnız Romaçılığın tarixinə nəzər salmağımız kifayətdir. Bu nəhəng aldatma sistemi vasitəsilə şər hökmdarı Allahı rüsvay etmək və insanı bədbəxtliyə düşürmək məqsədinə nail olur. Və biz onun özünü necə maskaladığını və işini kilsə rəhbərləri vasitəsilə necə həyata keçirdiyini gördükcə, Müqəddəs Kitaba nə üçün bu qədər böyük nifrət bəslədiyini daha yaxşı anlaya bilərik. Əgər o Kitab oxunarsa, Allahın mərhəməti və məhəbbəti aşkar olacaq; görünəcək ki, O, insanların üzərinə bu ağır yüklərdən heç birini qoymur. Onun istədiyi yalnız sınımış və peşman bir ürək, təvazökar, itaətkar bir ruhdur.

“Məsih öz həyatında kişilərin və qadınların göyə layiq olmaq üçün özlərini monastırlara qapamalarına dair heç bir nümunə vermir. O heç vaxt öyrətməmişdir ki, məhəbbət və şəfqət boğulmalıdır. Xilaskarın ürəyi məhəbbətlə coşub-daşırdı. İnsan mənəvi kamilliyə nə qədər çox yaxınlaşarsa, onun hissiyyəti bir o qədər iti, günahı qavrayışı bir o qədər kəskin və əzab çəkənlərə rəğbəti bir o qədər dərin olar. Papa özünü Məsihin canişini hesab edir; bəs onun xarakteri bizim Xilaskarımızın xarakteri ilə müqayisəyə necə dözüür? Məgər Məsihin, göylərin Padşahı kimi Ona ehtiram göstərmədiklərinə görə insanları zindana və ya işgəncə alətinə təslim etdiyi heç vaxt məlum olmuşdumu? Onu qəbul etməyənləri ölümə məhkum edən səsi heç eşidilmişdimi? O, Samariyalı bir kəndin əhalisi tərəfindən sayğısızlıqla qarşılandıqda, həvari Yəhya qəzəblə doldu və soruşdu: ‘Ya Rəbb, istəyirsənmi ki, əmr edək, göydən od ensin və İlyasın etdiyi kimi onları məhv etsin?’ İsa şagirdinə mərhəmətlə baxdı və onun sərt ruhunu məzəmmət edərək dedi: ‘Bəşər Oğlu insan canlarını məhv etməyə deyil, xilas etməyə gəlmişdir.’ Luka 9:54, 56. Məsihin təzahür etdirdiyi ruh ilə Onun guya canişininin ruhu nə qədər də fərqlidir.”

“Roma Kilsəsi indi dəhşətli qəddarlıqlarına dair keçmişini üzrxahlıqlarla örtərək dünyaya cəlbədicə bir sima təqdim edir. O, Məsihə bənzər libaslara bürünmüşdür; lakin dəyişməmişdir. Keçmiş əsrlərdə mövcud olmuş papalığın hər bir prinsipi bu gün də mövcuddur. Ən qaranlıq dövrlərdə uydurulmuş təlimlər hələ də saxlanılır. Qoy heç kəs özünü aldatmasın. Protestantların indi bu qədər ehtiram göstərməyə hazır olduqları papalıq, Allah adamlarının onun haqsızlıqlarını ifşa etmək üçün həyatlarını təhlükəyə ataraq ayağa qalxdıqları Reformasiya günlərində dünyaya hökmranlıq edən həmin papalıqdır. O, krallar və knyazlar üzərində ağalığa edən, Allahın səlahiyyətlərini özünə aid edən həmin təkəbbürə və məğrur iddiaya yenə də malikdir. Onun ruhu indi də, insan azadlığını boğub Ən Ucanın müqəddəslərini öldürdüyü zaman olduğu kimi, heç də daha az qəddar və istibdadçı deyildir.”

“Papalıq məhz peyğəmbərliyin onun haqqında bildirdiyi şeydir — axır zamanların imandan dönməsidir. 2 Thessalonians 2:3, 4. Onun siyasətinin bir hissəsi məqsədini ən yaxşı həyata keçirəcək xarakteri üzərinə götürməkdir; lakin buqələmunun dəyişkən zahiri görünüşü altında o, ilanın dəyişməz zəhərini gizlədir. ‘Nə bidətçilərlə, nə də bidətdə şübhəli bilinən şəxslərlə əhdə vəfadar qalmaq gərəkdir’ (Lenfant, cild 1, səhifə 516), — deyər o bəyan edir. Min il ərzində tarixi müqəddəslərin qanı ilə yazılmış bu güc indi Məsihin kilsəsinin bir hissəsi kimi tanınmalıdır?”

“Protestant ölkələrdə katolisizmin əvvəlki dövrlərlə müqayisədə protestantlıqdan daha az dərəcədə fərqləndiyi iddiasının irəli sürülməsi səbəbsiz deyildir. Dəyişiklik baş vermişdir; lakin bu dəyişiklik papalıqda deyildir. Katolisizm, həqiqətən, indi mövcud olan protestantlığın böyük bir hissəsinə bənzəyir, çünki protestantlıq İslahatçıların günlərindən bəri o qədər dərin şəkildə pozulmuşdur.

“Protestant kilsələri dünyanın rəğbətini qazanmağa çalışdıqları üçün, yalançı xeyriyyəçilik onların gözlərini kor etmişdir. Onlar görmürlər ki, hər bir pislik haqqında yaxşı düşünməyin doğru olduğuna inanırlar və bunun qaçılmaz nəticəsi olaraq sonda hər bir yaxşılıq haqqında pis düşünəcəklər. Müqəddəslərə bir dəfəlik təslim edilmiş iman müdafiə etmək əvəzinə, onlar indi, sanki, Roma barəsindəki mərhəmətdən uzaq fikirlərinə görə ondan üzr istəyir, öz fanatizmlərinə görə bağışlanma diləyirlər.”

“Romaçılığa rəğbətsiz baxanların belə böyük bir qismi onun qüdrəti və təsirindən gələn təhlükəni çox az dərk edir. Bir çoxları irəli sürür ki, Orta Əsrlər dövründə hökm sürən əqli və əxlaqi zülmət onun əhkamlarının, xurafatlarının və zülmünün yayılmasına əlverişli şərait yaratmışdı; həmçinin müasir zamanların daha yüksək idrak səviyyəsi, biliyin ümumi yayılması və din məsələlərində artan liberallıq dözümsüzlüyün və istibdadın yenidən dirçəlməsini qeyri-mümkün edir. Belə bir vəziyyətin bu maariflənmiş dövrdə mövcud olacağı fikri belə istehza ilə qarşılır. Doğrudur, bu nəslin üzərinə böyük bir nur — əqli, əxlaqi və dini nur — saçılmaqdadır. Allahın Müqəddəs Kəlamının açıq səhifələrində göydən gələn nur dünyanın üzərinə tökülmüşdür. Lakin yadda saxlamaq lazımdır ki, bəxş edilən nur nə qədər böyükdürsə, onu təhrif və rədd edənlərin zülməti də bir o qədər böyükdür.

“Müqəddəs Kitabın dua ilə müşayiət olunan bir tədqiqi protestantlara papalığın həqiqi mahiyyətini göstərir və onları ondan nifrət etməyə və ondan çəkinməyə vadar edərdi; lakin çoxları özlərini o qədər müdrik sayırlar ki, həqiqətə yönəldilmələri üçün Allahı təvazökarlıqla

axtarmağa ehtiyac duymurlar. Öz maariflənmələri ilə öyündükləri halda, həm Müqəddəs Yazılardan, həm də Allahın qüdrətindən bixəbərdirlər. Onlar vicdanlarını sakitləşdirmək üçün bir vasitəyə malik olmalıdırlar və ən az ruhani və ən alçaldıcı olanı axtarırlar. Onların arzuladığı, Allahı xatırlamaq üsulu kimi görünəcək, lakin əslində Onu unutmaq üsuludur. Papalıq bütün bunların ehtiyaclarını qarşılamaq üçün olduqca münasibdir. O, bəşəriyyətin, demək olar ki, bütün dünyanı əhatə edən iki sinfi üçün hazırlanmışdır—öz xidmətləri ilə xilas olmaq istəyənlər və günahlarının içində xilas olmaq istəyənlər. Onun qüdrətinin sirri budur.”

“Böyük əqli qaranlıq gününün papalığın uğuru üçün əlverişli olduğu göstərilmişdir. Hələ göstəriləcəkdir ki, böyük əqli işıq günü də onun uğuru üçün eyni dərəcədə əlverişlidir. Keçmiş əsrlərdə insanlar Allahın Kəlamından və həqiqət bilgisindən məhrum olduqları zaman onların gözləri bağlanmışdı və ayaqları üçün qurulmuş toru görmədən minlərlə insan tora düşürdü. Bu nəsilə isə insan fərziyyələrinin, «yalan yerə elm adlandırılan» şeyin parıltısı ilə gözləri qamaşan çoxları vardır; onlar toru seçib ayırd etmirlər və sanki gözləri bağlı imiş kimi ona asanlıqla daxil olurlar. Allah təyin etmişdi ki, insanın əqli qüvvələri onun Yaradanından bir bəxşiş kimi qəbul edilsin və həqiqətə, salehliyə xidmət üçün işlədilsin; lakin təkəbbür və şöhrətpərəstlik bəsləndikdə, insanlar öz nəzəriyyələrini Allahın Kəlamından üstün tutduqda, onda zəka cəhəldən daha böyük zərər yetirə bilər. Beləcə, indiki dövrün Müqəddəs Kitaba imanı sarsıdan yalançı elmi, öz cəlbədiciləri formaları ilə birlikdə papalığın qəbuluna yol hazırlamaqda, Qaranlıq Əsrlərdə onun qüdrətlənməsinə yol açmaq üçün biliyin gizlədilməsi necə uğurlu olmuşdusa, eləcə də bir o qədər uğurlu olacaqdır.”

“Hazırda Amerika Birləşmiş Ştatlarında kilsənin təsisat və adətlərinə dövlətin dəstəyini təmin etmək üçün baş verən hərəkətlərdə protestantlar papistlərin addımları ilə gedirlər. Hətta bundan da artıq, onlar papalığın Köhnə Dünyada itirdiyi üstünlüyü Protestant Amerikada yenidən əldə etməsi üçün qapını açırlar. Bu hərəkətin əhəmiyyətini daha da artıran isə nəzərdə tutulan başlıca məqsədin bazar gününə riayət olunmasının məcburi şəkildə tətbiq edilməsi olmasıdır—Romadan qaynaqlanan və onun öz hakimiyyətinin əlaməti olduğunu iddia etdiyi bir adət. Protestant kilsələrinə nüfuz edən və onları papalığın onlardan əvvəl etdiyi bazar gününün ucaldılması işinin eynisini görməyə sövq edən məhz papalığın ruhudur—dünyəvi adətlərə uyğunlaşma ruhu, insan ənənələrini Allahın əmrlərindən üstün tutma ruhu.”

“Oxucu tezliklə baş verəcək mübarizədə istifadə olunacaq vasitələri anlamaq istəyirsə, keçmiş əsrlərdə Romanın eyni məqsəd üçün işlətdiyi vasitələrin tarixçəsini izləməsi kifayətdir. Əgər o, papistlərlə protestantların birləşərək onların ehkamlarını rədd edənlərlə necə rəftar edəcəyini bilmək istəyirsə, qoy Roma Şənbə gününə və onun müdafiəçilərinə qarşı nümayiş etdirdiyi ruhu görsün.

“Dünyəvi hakimiyyət tərəfindən dəstəklənən padşah fərmanları, ümumi məclislər və kilsə qaydaları bütpərəst bayramın xristian aləmində öz şərəfli mövqeyinə yüksəlməsinin mərhələləri idi. Bazar gününə riayət olunmasını məcburi edən ilk ictimai tədbir Konstantin tərəfindən qəbul edilmiş qanun oldu. (A.D. 321) Bu fərman şəhər əhalisindən “günəşin möhtərəm günü”ndə istirahət etməyi tələb edir, lakin kənd əhalisinə öz əkinçilik işlərini davam etdirməyə icazə verirdi. Mahiyyət etibarilə bütpərəst bir qanun olmasına baxmayaraq, xristianlığı formal olaraq qəbul etməsindən sonra imperator tərəfindən icra etdirildi.

“Padşah fərmanının ilahi hakimiyyət üçün kifayət qədər əvəz olmadığı üzə çıxanda, şahzadələrin rəğbətini qazanmağa çalışan, Konstantinin xüsusi dostu və yaltağı olan yepiskop Evsebius, Məsihin Şənbəni bazar gününə keçirdiyi iddiasını irəli sürdü. Yeni təlimi sübut etmək üçün Müqəddəs Yazılardan bircə dəlil belə təqdim edilmədi. Evsebiusun özü də bilmədən onun yalanlığını etiraf edir və bu dəyişikliyin həqiqi müəlliflərini göstərir. O deyir: ‘Şənbə günü yerinə yetirilməsi vəzifə olan nə varsa, bunların hamısını biz Rəbbin Gününə köçürmüşük.’—Robert Cox, Sabbath Laws and Sabbath Duties, səhifə 538. Lakin bazar günü ilə bağlı bu dəlilsiz dəlil, əsassız olmasına baxmayaraq, insanları Rəbbin Şənbəsini ayaq altına almaqda daha da cəsarətləndirdi. Dünyadan hörmət görmək istəyənlərin hamısı bu məşhur bayramı qəbul etdilər.”

“Papalıq möhkəm şəkildə təsis olunduqca, bazar gününün ucaldılması işi davam etdirildi. Bir müddət insanlar kilsədə olmadıqları vaxtlarda əkinçilik işi ilə məşğul olur, yeddinci günü isə hələ də Şənbə günü hesab edirdilər. Lakin tədricən bir dəyişiklik həyata keçirildi. Müqəddəs vəzifə daşıyanlara bazar günü hər hansı mülki mübahisə barəsində hökm vermək qadağan edildi. Bundan az sonra, rütbəsindən asılı olmayaraq, bütün şəxslərə adi əməkdən çəkinmək əmr olundu; azad adamlar üçün cərimə, qulluqçular üçün isə qamçı cəzası nəzərdə tutulurdu. Daha sonra qərara alındı ki, varlı adamlar mülklərinin yarısını itirməklə cəzalandırılsınlar; və nəhayət, əgər yenə də inadkarlıq göstərsələr, kölə edilsinlər. Aşağı təbəqələr isə daimi sürgünə məhkum edilməli idi.”

“Möcüzələr də işə cəlb olunurdu. Başqa möcüzələr arasında belə xəbər verilirdi ki, bazar günü öz tarlasını şumlamağa hazırlaşan bir əkinçi kotanını dəmirlə təmizləyərkən, həmin dəmir onun əlinə bərk yapışdı və o, onu iki il boyunca özü ilə gəzdirdi, «özünün son dərəcə böyük ağrısı və rüsvayçılığı üçün».—Francis West, Historical and Practical Discourse on the Lord’s Day, səhifə 174.

“Sonralar papa göstəriş verdi ki, kilsə keşişi bazar gününü pozanlara nəsihət etsin və onlara kilsəyə getməyi, dualarını etməyi tövsiyə etsin ki, özlərinin və qonşularının başına böyük bir fəlakət gətirməsinlər. Bir kilsə məclisi, o vaxtdan bəri, hətta protestantlar tərəfindən belə, geniş şəkildə irəli sürülən bu dəlili ortaya qoydu ki, insanlar bazar günü işləyərkən ildırım vurduğuna görə, o gün Şənbə olmalıdır. “Aşkardır,” deyirdilər ruhanilər, “onların bu günü nəzərdən qaçırmaları üzərinə Allahın narazılığının nə qədər böyük olduğu.” Bundan sonra müraciət edildi ki, kahinlər və din xadimləri, padşahlar və knyazlar, eləcə də bütün sadıq insanlar “günü yenidən öz hörmətinə qaytarmaq üçün bütün səylərini və qayğılarını əsirgəməsinlər və xristianlığın nüfuzu naminə bundan sonra ona daha artıq dindarlıqla riayət olunsun.”—Thomas Morer, Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord’s Day, səhifə 271.

Şuraların qərarlarının kifayət etmədiyi görünərək, dünyəvi hakimiyyət orqanlarından xalqın ürəyinə qorxu salacaq və onları bazar günü işləməkdən çəkindirməyə məcbur edəcək bir fərman vermələri xahiş olundu. Romada keçirilən bir sinodda əvvəlki bütün qərarlar daha böyük qüvvə və təntənə ilə yenidən təsdiq edildi. Bunlar həmçinin kilsə qanunvericiliyinə daxil edildi və demək olar ki, bütün xristian aləmində mülki hakimiyyət orqanları tərəfindən icra olundu. (Bax: Heylyn, History of the Sabbath, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)

Bununla belə, bazar gününün tutulması üçün Müqəddəs Yazılardan qaynaqlanan səlahiyyətin olmaması azacıq da olsa çətinlik doğururdu. Xalq öz müəllimlərinin günəş gününə ehtiram göstərmək naminə Yehovanın bu qəti bəyanını — “Yeddinci gün Allahın Rəbbi olan Tanrının şənbəsidir” — kənara qoymaq haqqını sual altına alırdı. Müqəddəs Kitab şəhadətinin çatışmazlığını aradan qaldırmaq üçün başqa vasitələr zəruri oldu. On ikinci əsrin sonlarına yaxın İngiltərə kilsələrini ziyarət edən bazar gününün qeyrətli bir müdafiəçisi həqiqətin sadıq şahidləri tərəfindən müqavimətlə qarşılandı; və onun cəhdləri elə səmərəsiz oldu ki, bir müddətlik ölkəni tərk etdi və öz təlimlərini zorla qəbul etdirmək üçün hansısa bir vasitə axtarmağa başladı. O geri qayıtdıqda, bu çatışmazlıq aradan qaldırılmışdı və sonrakı fəaliyyətində daha böyük müvəffəqiyyət qazandı. Özü ilə guya birbaşa Allahın Özündən gəlmiş bir tumar gətirmişdi; bu tumarda bazar gününə riayət olunması üçün lazım olan əmr, itaətsizləri vahiməyə salmaq məqsədilə dəhşətli hədəzlərlə birlikdə yer alırdı. Bu qiymətli sənədin — dəstəklədiyi təsisat qədər alçaq bir saxtakarlığın — guya göydən endiyi və Yerusəlimdə, Qolqotada Müqəddəs Simeonun qurbangahı üzərində tapıldığı deyilirdi. Lakin əslində, onun qaynaqlandığı yer Romadakı papalığ sarayı idi. Kilsənin qüdrətini və rifahını irəli aparmaq üçün edilən saxtakarlıqlar və qondarmalar bütün dövrlərdə papalığ iyerarxiyası tərəfindən qanuni sayılmışdır.

“Fərman şənbə günü günortadan sonra doqquzuncu saatdan, yəni saat üçdən etibarən, bazar ertəsi günəş doğanaqədər işi qadağan edirdi; və onun səlahiyyətinin çoxlu möcüzələrlə təsdiqləndiyi elan olunurdu. Təyin olunmuş saatdan sonra işləyən şəxslərin iflicə tutulduğu xəbər verilirdi. Taxılını üyütməyə cəhd edən bir dəyirmançı un əvəzinə sel kimi axan qan gördü və suyun güclü axınına baxmayaraq, dəyirman çarxı hərəkətsiz qaldı. Sobaya xəmir qoyan bir qadın, soba çox isti olduğu halda, onu çıxardıqda xəmirin çiy qaldığını gördü. Başqa bir qadın isə doqquzuncu saatda bişirmək üçün xəmiri hazırlamış, lakin onu bazar ertəsinə qədər kənara qoymaq qərarına gəlmişdi; ertəsi gün o gördü ki, həmin xəmir ilahi qüvvə ilə çörəklərə çevrilmiş və bişirilmişdir. Şənbə günü doqquzuncu saatdan sonra çörək bişirən bir kişi isə ertəsi səhər onu bölərkən, ondan qan axdığını gördü. Bazar gününün tərəfdarları onun müqəddəsliyini belə mənasız və xurafatçı uydurmalarla təsbit etməyə çalışırdılar. (Bax: Roger de Hoveden, *Annals*, c. 2, s. 526–530.)”

Şotlandiyada, İngiltərədə olduğu kimi, bazar gününə qədim Şənbənin bir hissəsi birləşdirilməklə ona daha böyük ehtiram göstərilməsi təmin edildi. Lakin müqəddəs saxlanmalı olan vaxt müxtəlif idi. Şotlandiya kralının bir fərmanı belə bəyan edirdi ki, “şənbə günü günortadan saat on ikidən etibarən müqəddəs hesab edilməlidir” və o vaxtdan bazar ertəsi səhərinədək heç kəs dünyəvi işlərlə məşğul olmamalıdır.—Morer, səh. 290, 291.

“Lakin bazar gününün müqəddəsliyini təsis etmək üçün göstərilən bütün səylərə baxmayaraq, papistlərin özləri Şənbənin ilahi səlahiyyətini və onun yerini tutmuş qurumun insan mənşəli olduğunu açıq şəkildə etiraf edirdilər. On altıncı əsrdə bir papa şurası aydın şəkildə bəyan etdi: “Qoy bütün məsihçilər xatırlasınlar ki, yeddinci gün Allah tərəfindən təqdis edilmişdir və yalnız yəhudilər tərəfindən deyil, Allaha ibadət etdiyini iddia edən bütün başqaları tərəfindən də qəbul edilmiş və yerinə yetirilmişdir; hərçənd biz məsihçilər onların Şənbəsinə Rəbbin Gününə çevirmişik.” —Ibid., səhifə 281, 282. İlahi qanuna əl uzadanlar öz gördükləri işin mahiyyətindən bixəbər deyildilər. Onlar qəsdən özlərini Allahdan üstün tuturdular.

“Romanın onunla razılaşmayanlara qarşı siyasətinin parlaq bir nümunəsi, valdensələrə qarşı həyata keçirilən uzun və qanlı təqibdə verildi; onlardan bəziləri Şənbəyə riayət edənlər idi. Başqaları da dördüncü əmrə sədaqətlərinə görə oxşar surətdə əzab çəkildilər. Efiopiya və Həbəşistan kilsələrinin tarixi xüsusilə əhəmiyyətliidir. Qaranlıq Əsrlərin zülməti içində Mərkəzi Afrikanın məsihçiləri gözdən itmiş və dünya tərəfindən unudulmuşdu; və onlar bir çox əsrlər boyu öz imanlarını icra etməkdə azadlıqdan bəhrələndilər. Lakin nəhayət Roma onların mövcudluğundan xəbər tutdu və Həbəşistan imperatoru tezliklə papanı Məsihin canişini kimi tanımağa aldadıldı. Bundan sonra başqa güzəştlər də gəldi.

Şənbənin qeyd olunmasını ən ağır cəzalar altında qadağan edən bir fərman verildi. (Bax: Michael Geddes, Church History of Ethiopia, səh. 311, 312.) Lakin papal zülmü tezliklə o qədər ağır bir boyunduruğa çevrildi ki, həbəşlilər onu boyunlarından qoparmağa qəti qərar verdilər. Dəhşətli bir mübarizədən sonra romançılar onların hökmranlığı altındakı torpaqlardan qovuldular və qədim iman bərpa olundu. Kilsələr öz azadlıqlarına görə sevindilər və Romanın aldatması, fanatizmi və mütləqiyyətçi qüdrəti barədə öyrəndikləri dərsi heç vaxt unutmadılar. Öz təcrid olunmuş aləmləri daxilində onlar xristian aləminin qalan hissəsinə naməlum qalaraq yaşamaqla kifayətləndilər.

“Afrikanın kilsələri Şənbəni, papalıq kilsəsinin tam mürtədliyindən əvvəl ona riayət etdiyi kimi qoruyurdular. Onlar Allahın əmrinə itaət edərək yeddinci günü saxladıkları halda, kilsənin adətinə uyğun olaraq bazar günü işdən çəkinirdilər. Ali hakimiyyəti əldə etdikdən sonra Roma özününkini ucaldıb Allahın Şənbəsini tapdaladı; lakin təxminən min il ərzində gizli qalmış Afrikanın kilsələri bu mürtədliyə şərik olmadılar. Romanın hökmranlığı altına gətirildikdə, onlar həqiqi Şənbəni kənara qoyub saxta şənbəni ucaltmağa məcbur edildilər; lakin müstəqilliklərini yenidən əldə edən kimi dördüncü əmrə itaətə qayıtdılar.”

“Keçmişə dair bu qeydlər Romanın həqiqi Şənbəyə və onun müdafiəçilərinə qarşı düşmənçiliyini, habelə öz yaratdığı təsisatə ehtiram göstərmək üçün istifadə etdiyi vasitələri aydın şəkildə üzə çıxarır. Allahın Kəlamı öyrədir ki, Roma katolikləri və protestantlar bazarın ucaldılması üçün birləşdikdə bu səhnələr yenidən təkrarlanacaqdır.

Vəhy 13-dəki peyğəmbərlik bəyan edir ki, quzuya bənzər buynuzları olan vəhşi heyvanla təmsil olunan hakimiyyət “yeri və orada yaşayanları” papalığa səcdə etməyə vadar edəcəkdir—orada bu, “bəbirə bənzər” vəhşi heyvanla rəmzləşdirilmişdir. İki buynuzlu vəhşi heyvan həmçinin “yer üzündə yaşayanlara” deməlidir ki, “vəhşi heyvan üçün bir surət düzəltsinlər”; və bundan əlavə, “kiçik və böyük, varlı və kasıb, azad və qul” hamısına vəhşi heyvanın nişanını qəbul etməyi əmr etməlidir. Vəhy 13:11–16. Göstərilmişdir ki, quzuya bənzər buynuzları olan vəhşi heyvanla təmsil olunan hakimiyyət Amerika Birləşmiş Ştatlarıdır və bu peyğəmbərlik Amerika Birləşmiş Ştatları bazar gününə riayət edilməsini məcburi etdikdə yerinə yetəcəkdir; Roma isə bunu öz hökmranlığının xüsusi etirafı hesab edir. Lakin papalığa göstərilən bu ehtiramda Amerika Birləşmiş Ştatları tək olmayacaqdır. Bir zamanlar onun hökmranlığını qəbul etmiş ölkələrdə Romanın təsiri hələ də məhv edilmiş olmaqdan çox uzaqdır. Və peyğəmbərlik onun qüdrətinin bərpasını öncədən bildirir. “Onun başlarından birini ölümcül yaralanmış kimi gördüm; və onun ölümcül yarası sağaldı; və bütün dünya vəhşi heyvanın ardınca heyrətlə getdi.” Ayə 3. Ölümcül yaranın vurulması 1798-ci ildə papalığın

süqutuna işarə edir. Bundan sonra, peyğəmbərin dediyi kimi, “onun ölümcül yarası sağaldı; və bütün dünya vəhşi heyvanın ardınca heyrlə getdi.” Pavel açıq şəkildə bildirir ki, “günah adamı” ikinci gəlişə qədər davam edəcəkdir. 2 Salonikililərə 2:3–8. Zamanın lap sonuna qədər o, aldatma işini davam etdirəcəkdir. Və vəhyçi də, yenə papalığa işarə edərək, bəyan edir: “Yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək; həyat kitabında adları yazılmamış olanlar.” Vəhy 13:8. Həm Köhnə Dünyada, həm də Yeni Dünyada, papalıq bazar günü təsisatına göstərilən ehtiram vasitəsilə səcdə qəbul edəcəkdir; halbuki həmin təsisat yalnız Roma Kilsəsinin səlahiyyətinə əsaslanır.

“On doqquzuncu əsrin ortalarından bəri, Birləşmiş Ştatlarda peyğəmbərlik tədqiqatçıları bu şahidliyi dünyaya təqdim etmişlər. İndi baş verən hadisələrdə həmin qabaqcadan xəbərin yerinə yetməsinə doğru sürətli bir irəliləyiş görünür. Protestant müəllimlərdə, bazar gününə riayət etmə məsələsində, ilahi səlahiyyətə dair papalıq rəhbərlərində olduğu kimi eyni iddia və Allahdan gələn bir əmrin yerini doldurmaq üçün möcüzələr uyduran onlarda olduğu kimi Müqəddəs Yazıdan eyni dərəcədə dəlil çatışmazlığı vardır. Allahın hökümlərinin bazar-şənbənin pozulmasına görə insanların üzərinə endirildiyi iddiası təkrarlanacaqdır; artıq bunun üzərində ısrar edilməyə başlanmışdır. Və bazar gününə riayət olunmasını məcburi etmək hərəkəti sürətlə güclənməkdədir.”

“Roma Kilsəsi öz tədbirliliyi və hiyləgərliyi ilə heyrlətamizdir. O, nə olacağını oxuya bilir. O, öz vaxtını gözləyir; çünki görür ki, protestant kilsələri yalançı şənbəni qəbul etməklə ona ehtiram göstərirlər və özünün keçmiş zamanlarda istifadə etdiyi vasitələrlə onu məcburi şəkildə tətbiq etməyə hazırlaşır. Həqiqətin nurunu rədd edənlər hələ bu özünü məsum adlandıran qüvvənin köməyinə üz tutacaqlar ki, ondan qaynaqlanmış bir təsisatı ucaltsınlar. Protestanlara bu işdə kömək etməyə onun nə qədər asanlıqla gələcəyini təxmin etmək çətin deyildir. Kilsəyə itaətsizlik edənlərlə necə rəftar etməyi papa rəhbərlərindən daha yaxşı kim anlayır?”

“Roma Katolik Kilsəsi, bütün dünyaya yayılmış bütün qolları ilə birlikdə, papalıq taxtının nəzarəti altında olan və onun mənafeələrinə xidmət etmək üçün nəzərdə tutulmuş vahid, nəhəng bir təşkilat təşkil edir. Yer üzünün hər bir ölkəsində olan milyonlarla mənsubuna papaya sədaqətlə bağlı sayılmaları öyrədilir. Onların milliyyəti və ya hökuməti nə olursa-olsun, kilsənin hakimiyyətini hər şeydən üstün tutmalıdırlar. Onlar dövlətə sədaqətlərini təsdiq edən and içsələr belə, bunun arxasında Romaya itaət andı dayanır ki, bu da onları onun mənafeələrinə zidd olan hər cür öhdəlikdən azad edir.

“Tarix onun xalqların işlərinə məharətlə və ısrarla nüfuz etmək cəhdlərinə şəhadət edir; və bir dəfə dayaq qazandıqdan sonra, hətta hökmdarların və xalqların məhvi bahasına belə, öz məqsədlərini daha da irəli aparmasına. 1204-cü ildə Papa III İnnokenti Araqon kralı II Pyotrdan aşağıdakı fəvqəladə andı aldı: ‘Mən, Araqonluların kralı Pyotr, öz ağam Papa İnnokentiyə, onun katolik varislərinə və Roma Kilsəsinə həmişə sadıq və itaətkar olacağımı bəyan edir və vəd verirəm, həmçinin krallığımı onun itaəti altında sədaqətlə qoruyacağam, katolik imanını müdafiə edəcəyəm və biddətçi azgınlığı təqib edəcəyəm.’—John Dowling, The History of Romanism, b. 5, ch. 6, sec.”

“55. Bu, Roma pontifikinə aid edilən hakimiyyət iddiaları ilə uyğunluq təşkil edir: ‘imperatorları taxtdan salmağın ona caiz olduğu’ və ‘təbələrini saleh olmayan hökmdarlara sədaqət öhdəliyindən azad edə biləcəyi.’—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“Və qoy xatırlansın ki, Romanın lovğalığı ondadır ki, o, heç vaxt dəyişmir. VII Qriqorinin və III İnnosentin prinsipləri hələ də Roma Katolik Kilsəsinin prinsipləridir. Və əgər onun yalnız gücü olsaydı, onları indi də keçmiş əsrlərdə olduğu qədər qüvvətlə həyata keçirərdi. Protestantlar bazar gününün ucaldılması işində Romanın yardımını qəbul etməyi təklif etdikləri zaman nə etdiklərini az bilirlər. Onlar öz məqsədlərinin həyata keçirilməsinə can atdıqları halda, Roma öz hakimiyyətini yenidən bərpa etməyə, itirdiyi üstünlüyünü geri almağa çalışır. Qoy bir dəfə Amerika Birləşmiş Ştatlarında bu prinsip bərqərar edilsin ki, kilsə dövlətin gücündən istifadə edə və ya ona nəzarət edə bilər; dini ayinlər dünyəvi qanunlarla məcburi edilə bilər; bir sözlə, kilsə ilə dövlətin hakimiyyəti vicdan üzərində hökmran olmalıdır, onda bu ölkədə Romanın qələbəsi təmin olunmuşdur.

“Allahın Kəlamı yaxınlaşan təhlükə barədə xəbərdarlıq etmişdir; qoy buna məhəl qoyulmasın, onda protestant dünya Romanın məqsədlərinin əslində nə olduğunu yalnız tələdən qurtulmaq üçün artıq çox gec olanda anlayacaqdır. O, səssizcə qüdrətə doğru böyüyür. Onun təlimləri qanunvericilik zallarında, kilsələrdə və insanların qəlblərində öz təsirini göstərir. O, əvvəlki təqiblərinin təkrarlanacağı gizli guşələrdə özünün uca və möhtəşəm quruluşlarını yüksəldir. O, zərbə vuracağı vaxt gəldikdə öz məqsədlərini irəli aparmaq üçün qüvvələrini gizlicə və hiss olunmadan möhkəmləndirir. Onun istədiyi yalnız üstün mövqedir və bu da artıq ona verilməkdədir. Biz tezliklə Roman ünsürünün məqsədinin nə olduğunu görəcək və hiss edəcəyik. Allahın Kəlamına iman gətirən və itaət edən hər kəs bununla məzəmmətə və təqibə məruz qalacaqdır.” The Great Controversy, 563–581.